

محتوای سوره ملک

این سوره، که سرآغاز جزء ۲۹ قرآن مجید است، از سوره هائی است که بنا بر مشهور- تمام آن در « مکه » نازل شده، همان گونه که غالب سوره های این جزء « مکی » است، بلکه، به گفته بعضی از مفسران، تمام سوره های این جزء مکی است، به عکس سوره های جزء قبل که مدنی بود ولی چنان که خواهیم گفت : سوره دهر (یا سوره های انسان) از این قاعده مستثنی است و در مدینه نازل شده است.

سوره ملک که نام دیگرش **سوره منجیه** (نجات بخش) و نام سومش **واقیه** یا **مانعه** است (زیرا تلاوت کننده، خود را از عذاب الهی یا عذاب قبر نگاه می دارد) از سوره های بسیار پر فضیلت قرآن می باشد، و مسائل زیادی در آن مطرح شده، که عمدتاً بر سه بخش دور می زند :

بخش اول- بحث هائی پیرامون مبدأ صفات خداوند و نظام شگفت انگیز خلقت، مخصوصاً آفرینش آسمانها و ستارگان و آفرینش زمین و مواهب آن و همچنین آفرینش پرندگان، و آب های جاری و آفرینش گوش و چشم و ابزار شناخت.

بخش دوم- بحث هائی پیرامون معاد و عذاب دوزخ و گفتگوهای مأموران عذاب با دوزخیان و مانند آن.

بخش سوم-انذار و تهدیدکافران و ظالمان به انواع عذاب های دنیا و آخرت. و
به گفته بعضی : از نظر محور اصلی تمام سوره را همان مالکیت و حاکمیت خدا
تشکیل می دهد که در نخستین آیه آمده است.

هیچ نقصی در جهان هستی نمی بینی

این سوره با مسأله مهم مالکیت و حاکمیت خداوند و جاودانگی ذات پاک او آغاز
می شود که در واقع کلید همه بحث های این سوره است.

می فرماید : « پربركت و زوال ناپذیر است کسی که حکومت جهان هستی به دست
او است، و او بر همه چیز قادر است» «تبارک الذی بیده الملك و هو علی كل شیء
قدیر».

در آیه بعد، به هدف آفرینش مرگ و حیات انسان، که از شوؤن مالکیت و حاکمیت
خدا است، اشاره کرده، می فرماید: « او کسی است که مرگ و حیات را آفرید تا
شمارا بیازماید که کدام یک، بهتر عمل می کنید» الذی خلق الموت و الحیاه لیبلوكم
ایکم احسن عملا

و در پایان آیه، برای تأکید بیشتر می فرماید: « بار دیگر نگاه کن و عالم را با دقت
بنگر، آیا هیچ شکاف، خلل و اختلافی در جهان مشاهده می کنی؟! فارجع البصر
هل ترى من فطور

لذا، در آیه بعد، برای تأکید همین معنی می افزاید : « بار دیگر دیده خود را باز کن، و دو مرتبه به عالم هستی بنگر. سرانجام چشمانت به سوی تو باز می گردد در حالی که خسته و ناتوان شده، و در جستجوی خلل و نقصان در این عالم بزرگ ناکام مانده است!» ثم ارجع البصر کترین ینقلب الیک البصر خاسئاً و هو خسیر

آخرین آیه مورد بحث نظری به صفحه آسمان افکنده و از ستارگان درخشنده و زیبا سخن به میان آورده می گوید : « ما آسمان پائین را با چراغ های پرفروغی زینت بخشیدیم، و آنها را تیرهایی برای شیاطین قرار دادیم، و برای آنها عذاب آتش دوزخ فراهم ساختیم». و لقد زینا السماء الدنیا بمصابیح و جعلنا رجوما للشیاطین و اعتدنا لهم عذاب السعیر

این آیه بار دیگر این حقیقت را تأکید می کند که : تمام ستارگانی که می بینیم همه بخشی از آسمان اول است آسمانی که از میان آسمانهای هفتگانه به ما نزدیک تر می باشد و به همین دلیل به عنوان (السماء الدنیا) آسمان نزدیک و پائین از آن تعبیر شده است.

اگر گوش شنوا و فکر بیدار داشتیم در دوزخ نبودیم!

از آنجا که در آیات گذشته سخن از نشانه های عظمت و قدرت خدا و دلایل آن در عالم آفرینش بود، در آیات مورد بحث سخن از کسانی می گوید که این دلایل را

نادیده گرفته راه کفر و شرک را پیش می گیرند و همچون شیاطین عذاب الهی را به جان می خرند.

نخست می فرماید : «برای کسانی که به پروردگارشان کافر شدند عذاب جهنم است و بد جایگاهی است» وللذین کفروا بر بهم عذاب جهنم و بئس المصیر
آنگاه به شرح گوشه ای از این عذاب وحشتناک پرداخته می افزاید : «هنگامی که کفار در آن افکنده می شوند صدای وحشتناکی از آن می شنوند و این در حالی است که پیوسته می جوشد و غلیان دارد». اذا القوا فیها سمعوا لها شهيقا و هی تفور

در آیه بعد به دلیل اصلی بدبختی و گمراهی خود اشاره می کند می گوید: «اگر ما گوش شنوا داشتیم و عقل خود را به کار می گرفتیم هرگز از دوخیان نبودیم!» و قالوا لو كنا نسمع او نعقل ما كنا فی اصحاب السعیر

آیا خالق جهان، از اسرار جهان آگاه نیست؟

به دنبال بحث هائی که در آیات گذشته پیرامون کفار و سرنوشت آنها در قیامت انجام شد قرآن در آیات مورد بحث به سراغ مؤمنان و پاداش های عظیم آنها می رود. نخست می فرماید : «کسانی که از پروردگارشان در نمانند می ترسند مغفرت و پاداش عظیمی دارند» ان الذین یخشون ربهم بالغیب لهم مغفره و اجر کبیر

آیه بعد در حقیقت به منزله دلیلی است برای آنچه در آیه قبل آمد می فرماید: «آیا آن کسی که موجودات را آفریده از حال آنها آگاه نیست؟ در حالی که او از دقیق ترین اسرار با خبر و نسبت به همه چیز عالم است.» الا يعلم من خلق و هو اللطیف الخبیر

هیچ مجرمی از مجازات او در امان نیست!

به دنبال بحث هائی که پیرامون دوزخیان و بهشتیان، کافران و مؤمنان در آیه پیشین گذشت در آیات مورد بحث برای ترغیب و تشویق در پیوستن به صفوف بهشتیان و بر حذر بودن از راه و رسم دوزخیان به ذکر بخشی از نعمت های الهی و سپس به قسمتی از عذاب های او اشاره می کند.

در حقیقت آیات فوق، به این معنی اشاره می کند که : عذاب آنها منحصر به عذاب قیامت نیست در این دنیا نیز خداوند با مختصر تکان زمین یا حرکت بادهای می تواند به زندگی آنها پایان دهد و بهترین دلیل این امکان وقوع آن در امت های پیشین است.

به این پرندگان بالای سر خود بنگرید

در آیات آغاز این سوره به هنگامی که بحث از قدرت و مالکیت خداوند بود سخن از آسمان های هفتگانه ستارگان و کواکب آنها به میان آمد و در نخستین آیه مورد بحث مسأله قدرت با ذکر یکی از موجودات به ظاهر کوچک عالم هستی

تعقیب می شود، می فرماید: «آیا آنها به پرندگانی که بالای سرشان بالهای خود را گسترده و گاه جمع می کنند نگاه نکرده اند؟! او لم یروا الی الطیر فوقهم صافات و یقبضن

در آیه بعد به این معنی اشاره می کند که کافران در برابر قدرت خداوند هیچ گونه یار و مددکاری ندارند می فرماید: «آیا کسی که لشکر شما است می تواند شما را در برابر خداوند یاری دهد؟! امن هذا الذی هو جند لکم ینصرکم من دون الرحمن در سومین آیه برای تاکید بیشتر می افزاید: «یا آن کس که شما را روزی می دهد اگر روزی خود را از شما بازدارد چه کسی می تواند شما را بی نیاز کند؟! امن هذا الذی یرزقکم آن امسک رزقه

نکته :

چهار عامل برای ناکامی انسان ها

در آیات گذشته خواندیم نداشتن گوش شنوا و عقل بیدار مهمترین عاملی است که دوزخیان را به دوزخ می کشاند و در آیات مورد بحث خواندیم: چهار عامل دیگر یعنی غرور، لجاجت، سرکشی (عتو) و فاصله گرفتن از حق (نفور) سبب بدبختی و گمراهی انسان شود.

آیه بعد پیامبر (ص) را مخاطب ساخته می افزاید : «بگو او کسی است که شما را آفرید و برای شما چشم و گوش و قلب قرار داد اما کمتر سپاسگذاری می کنید.»

قل هو الذی انشاکم و جعل لکم السمع و الابصار و الافئده قليلا ما تشكرون

در آیه بعد به آنها چنین پاسخ می گوید : «به آنها بگو علم و آگاهی این موضوع مخصوص خدا است و من تنها انذار کننده آشکاری هستم.» قل انما العلم عندالله و انما انا نذیر مبين

در آخرین آیه مورد بحث می افزاید : «هنگامی که آن وعده الهی و عذاب را از نزدیک مشاهده کنند صورت کافران زشت و سیاه می شود به گونه ای که آثار غم و اندوه از آن می بارد.» فلما راوه زلفه سیئت وجوه الذین کفروا

در آخرین آیه به عنوان ذکر یک مصداق از رحمت عام خداوند که بسیاری از مردم از آن غافلند می گوید : «به آنها بگو به من خبر دهید اگر آب های مورد استفاده شما در زمین فرو رود چه کسی می تواند آب جاری در دسترس شما قرار دهد؟!» قل ارايتم آن اصبح ماؤکم غورا فمن ياتيکم بماء معين

پروردگارا! ظهور حضرت مهدی(عج)، آن چشمه آب حیات را تسریع کن و تشنگان جمالش را با ظهورش سیراب گردان.

بارالها! به ما چشم بینا و گوش شنوا و عقل دانا مرحمت فرمودی حجاب های
خودخواهی و غرور را از مقابل آنها برگیر تا چهره حقیقت را آن چنانکه هست
ببینیم و در صراط مستقیم هدایت تو راست قامت گام برداریم!

آمین یا رب العالمین